

«Det er ingen som bryr seg» av Ari Behn

Tema: Ungdom og ansvar, novelle

Laget av Lesesenteret

Engasjerende novelle som innbyr til diskusjon. Det kan utvides for yrkesretting av norsk i helse- og oppvekstfag - se forslag til oppgave til slutt. Opplegget kan også danne utgangspunkt for arbeid i samfunnsfag.

Omfang: 2 timer uten de siste skriveoppgavene, ellers 3 - 4 timer

Forberedelse: Kopier teksten til elevene.

Læringsmål, muntlig:

- kunne reflektere over skjønnlitterær tekst
- opptre saklig i diskusjoner
- kunne bruke noen enkle litterære begreper

Læringsmål, skriftlig:

- kunne tenkeskrive og kunne ta notater
- eventuelt å kunne skrive lengre, sammenhengende tekst med selvstendig refleksjon over en etisk problemstilling, eller kunne skrive kreativt med utgangspunkt i tekst
- kunne revidere egne tekster

Vurdering: De foreslåtte skriveoppgavene kan brukes som øvelse, eller gi grunnlag for vurdering. I så fall må kriterier klargjøres.

Tekst: Behn, Ari: «Det er ingen som bryr seg», Talent for lykke. 2011. Kolon forlag. Teksten er trykt i tekstsamlinga bak i dette heftet.

Førelingsaktivitet: Å tenkeskrive om tittel

Tenkeskriving er en spennende øvelse som ble presentert av Kjersti Wold på Ny GIV-skolering i 2012: «Skapende skriving».

Alle må ha noe å skrive på og med, aller helst papir og blyant/kulepenn, fordi det er lettest å la hånda skrive i ett når man har kontakt med papiret. Når man tenkeskriver, bryr man seg

«Det er ingen som bryr seg»

ikke om rettskriving, og man skal ikke sensurere egne ideer. Ingen skal se det man skriver. Det første minuttet kan være vanskelig, men når elevene er i gang vil mange oppleve en frihet til refleksjon uten prestasjonskrav. Tenkeskriveoppdrag:

Ta utgangspunkt i tittelen «Det er ingen som bryr seg». Skriv alt det du tenker om denne påstanden helt subjektivt i 3 minutter. Du skriver bare for deg selv, ingen skal se eller dømme det du skriver. Kanskje tenker du noe helt annet når du har skrevet en stund enn du gjorde da du startet. Alt er greit, fordi dette er en skrive- og tenkeøvelse. Ikke løft blyanten, bare skriv. Du kan begynne med «jeg tenker om tittelen at...»

Legg til side det du har skrevet og konsentrer deg om å lytte til teksten.

Lesing:

Lærer leser novella høyt for klassen med lesestopp:

1. Lesestopp etter de to første avsnittene: Tenkeskriving i tre min: Elevene tar fram arket igjen og skriver det de tenker etter det de har hørt. Dette behøver slett ikke å ha noe å gjøre med det de skrev tidligere.
2. Lesestopp etter at hovedpersonen, Andreas, har begynt å grine og politimannen har forlatt kontoret. Ny tenkeskriving i tre min, som over.
3. Lesestopp etter slutten. Siste tenkeskrivingsøkt.

Etter lesing: Nærlesing og muntlig forberedt klassesamtale

Elevene diskuterer med sidemannen/i små grupper hva som skjedde i novella. Ta notater til støtte i den litterære samtalen i klassen etterpå:

- a) Hovedperson - hvem er han og hvordan er han? Føler du noe for ham, som sympati, sinne el.l.?
- b) Andre personer - hvem er viktige og hvem hører vi mye og lite om?
- c) Hvor foregår de ulike delene av novella, og hvor lang tid tar handlingsforløpet?
- d) Hvor i handlingsforløpet kunne noen ha grepet inn slik at utfallet ikke ble at ei av jentene døde?
- e) Hvem kunne ha grepet inn?
- f) Hvor stort ansvar har hovedpersonen selv?
- g) Hva synes dere om politiet i denne novella? Hadde det vært bedre for hovedpersonen å bli straffet, og i så fall hvorfor det?
- h) Hva er novellas budskap om det «å bryr seg»? Prøv å være objektiv - husk at du kan være uenig med budskapet, men likevel forstå hva budskapet er.
- i) Berørte teksten deg?

«Det er ingen som bryr seg»

Etter ca. 20 minutter med forberedelse i par/små grupper, starter lærerstyrt klassesamtale som gjennomgang av akkurat de samme punktene. Pass på å bruke litt ekstra tid på å fokusere på handlingsforløpet i novella i spørsmål d) og e): Tegn for eksempel opp en handlingskurve med stopp der det er mulig å tenke seg at forløpet kunne ha blitt endret. Diskuter hvem som kunne ha gjort noe når og hva de kunne ha gjort, dels som ledd i analysearbeidet og dels for å bevisstgjøre og myndiggjøre unge om egne valg (bevisste og ubevisste): Styr elevene unna at alt er foreldrenes skyld ved å supplere med alternative forslag – *kunne ikke gutten selv ha ringt politiet da festen kom ut av kontroll, for eksempel? Hvorfor ikke? Om han hadde gjort det, hadde han vært like nedfor etterpå? Ville han ha blitt utstøtt? Ville det ha vært verre? mm*

Skriving - to ulike oppgaver til øvelse eller til vurdering:

Kreativ skrijving med kjent start: Ta utgangspunkt i at gutten finner jentene bevisstløse – skriv videre derfra, men endre handlingsforløpet til en lykkeligere slutt. Bruk beskrivelser, tanker, dialog og annet som er vanlig i skjønnlitteratur. Skriv ca ei A4 side hvis den er håndskrevet eller ei halv A4 side med skriftstørrelse 12 og halvannen i linjeavstand. Husk avsnitt og rettskriving. Dersom klassen er trygge på hverandre, kan de parvis hjelpe hverandre med korrektur når teksten er nesten ferdig, ellers reviderer de egen tekst.

Argumenterende tekst med 5-avsnittsmodellen: Straff for unge i Norge – drøft fordeler og ulemper ved at ungdom kan straffes for det de gjør. I skriveramma under er det forslag til innhold, men du kan endre argumentene slik at de passer til ditt syn. Bruk gjerne skriveramma til å skrive stikkord før du skriver ut teksten din med avsnitt, tegnssetting, rettskriving og tekstbindingsord: *og, men, på den annen side, likevel, derimot, i tillegg, til slutt, som konklusjon ...* Les gjennom og revider egen tekst før levering.

Innledning	Skriv hva teksten skal dreie seg om	
Argument 1	Hvorfor er det viktig at unge kan holdes ansvarlige for sine handlinger og kanskje til og med straffes	
Argument 2	Hvilke problemer kan det føre til for ungdom	
Argument 3	Mer om for eller mer om imot straff for unge, eventuelt beskriver du alternativer til straff	
Avslutning	Konklusjon – hva er best for hvem etter ditt syn?	